

שילוב בינה מלאכותית בעבודת רואה החשבון - AI כפדנה וחסדה

רו"ח אריאל פטל, חבר הנהלה בקבוצת אליוט גלובל ישראל

הבינה המלאכותית נכנסה באופן מואץ בשנתיים האחרונות למשרדי רואי החשבון לשימוש בעיקר בתוכנות הנהלת חשבונות, זאת מתוך רצון לייעל תהליכים, לקצר זמני עבודה, לשפר יכולות ניתוח נתונים ובאיתור חריגים. גם בתי התכנה בהם אנו משתמשים עברו לקליטת מסמכים ומענה לפניויות באמצעות AI אך הנושא, כך מתברר, רק בחיתוליו. לתדהמתי זמן העבודה רק עלה משמעותית וכוח האדם הדרוש לעבודה מול הטכנולוגיה המתקדמת חייב להיות ברמה מתקדמת ולא בסיסית, כפי שסברו תחילה מפתחי התוכנות.

עלות השימוש בתוכנות שילשה את עצמה, לא הוכפלה אלא שילשה ומבדיקות שוטפות שאנו מבצעים אנו מגלים שהבינה המלאכותית מהווה ותהווה כלי עזר מתקדם אך לא תחליף שיקול דעת אנושי.

האם נוכל להסביר למע"מ שה-AI רשם חשבונות של 400 אלפי ₪ במקום 400 ₪ וכיוון שהתקדמנו טכנולוגית איננו נדרשים עוד לפיקוח ושיקול דעת אנושי?

כמרצה לביקורת במסלול האקדמי המכללה למינהל החלטתי לפני כשנה לגייס את ציבור הסטודנטים למציאת פתרונות לביקורת דוחות כספיים באמצעות הבינה המלאכותית, הלא היא ה-AI. אף שהסטודנטים מגלים יצירתיות פורצת גבולות, כמעט בכל המקרים שנותרו באמצעות ה-AI, הפתרונות שהוצעו היו גנריים, מהסוג שהספרות המקצועית מכירה. זה חשוב, אך עדיין לא מספיק.

שיקול דעת אנושי הכרחי להתמודדות מול הסיכונים להצגה מוטעית מהותית בדוחות הכספיים, ואלה כמובן, לא ייעלמו. טעויות אנוש, פרשנויות חשבונאיות, הפעלת שיקול דעת במצבי אי-ודאות, תרמיות והונאות, הם חלק בלתי נפרד מהעולם העסקי. מערכות AI מתבססות על נתונים והנחות מוצא, אך אינן מחליפות חשיבה ביקורתית, ספקנות מקצועית והבנה עסקית עמוקה.

אפשר להקביל זאת לעולם התעופה: קיים טייס אוטומטי מתקדם ביותר, אך איש אינו מעלה על דעתו להטיס מטוס נוסעים ללא טייס מיומן ומנוסה, ולצידו קברניט. האחריות, שיקול הדעת והיכולת להתמודד עם מצבי קיצון נשארים בידי האדם.

הסתמכות מלאה על AI בביצוע עבודות ביקורת, דיווח והערכות שווי עלולה אף לפגוע ביציבות הכלכלית, כיוון שתיווצר תחושת ביטחון מדומה בנתונים שלא נותרו בעין מקצועית.

יתרה מכך, בישראל קיימים מאפיינים ייחודיים: הממשקים המורכבים מול רשות המסים, רגולציה מתעדכנת שמלווה במבחנים סובייקטיביים ולא אובייקטיביים, דרישות הפיקוח על הבנקים והרגולציה הענפה עדיין מחייבים "רצפת ייצור" המבוצעת ומנוהלת על ידי רואי חשבון. הדרך לאוטומציה מלאה אינה נראית באופק ב-20 השנים הקרובות.

מסקנתי היא שהתקופה המתגרת לא תוביל להיעלמות מקצוע ראיית החשבון אלא להתפתחותו לצד בינה מלאכותית: שילוב בין טכנולוגיה מתקדמת לבין מומחיות אנושית. ראיית החשבון תעלה שלב - לא תוחלף.